

Valsche profetie inzake de voorbidding

Voor eenige jaren lazen we een verhandeling over Jeremia 15:1: „Al stond Mozes en Samuël voor mijn aangezicht, zoo zoude toch mijn ziel tot dit volk niet wezen: drijf ze weg van mijn aangezicht, en laat ze uitgaan.“

We herinneren ons niet meer of het een „preek“ of een „meditatie“ was, maar des te beter staat ons het betoog van den geleerden auteur, een professorabel geacht Oud-testamenticus nog voor den geest.

De kern van dat betoog was deze, dat de situatie waarover Jeremia handelt typeerend was voor het „Oude verbond“, een situatie, waarin zelfs Mozes en Samuël den HEERE niet meer konden „verbidden“; zelfs hun tusschentreden bij den Vader was machteloos en bleef zonder effect. In het „Nieuwe verbond“ — zoo heette het — kwamen zulke situaties niet meer voor. Want nu stond voor het aangezicht des Vaders de voorbiddende Hoogepriester Jezus Christus en Hem hoort de Vader altijd. Nu zou de HEERE dus nooit meer zeggen: „drijf ze weg van mijn aangezicht en laat ze uitgaan.“

Het komt ons voor, dat deze dusgenaamde „Christologische“ en valsche profetie, „openbarings-historische“ prediking een typisch staal is van de valsche profetie en de scherpe punt van den pijl van het Woord Gods afbreekt.

Immers de reden, dat God de HEERE Mozes en Samuël — gesteld dat ze voor Zijn aangezicht zouden staan — niet zou willen hooren in Jeremia's dagen, ware niet gelegen in gebrek aan „overredingskracht“ bij deze aanroepers Zijns Naams, maar hun gebed zou den HEERE niet aangenaam zijn, indien zij zouden bidden om afwending van het oordeel over een volk, dat onbekeerd in zijn zonden voortleefde.

Of Mozes en Samuël zulk een gebed zouden hebben, weten we niet. Denkbaar ware het, Jeremia deed alsoo. (Jer. 14:7-9). Maar de HEERE verbood het hem een en ander maal (Jer. 7:16; 11:14; 14:11). Niet, omdat Jeremia Hem niet lief was. Want de HEERE zegt tot zijn troost: het is niet, omdat Ik u niet hooren wil. Al stonden Mozes en Samuël voor Mijn aangezicht, hèn zou Ik, indien ze ditzelfde gebed baden, ook niet hooren. Het is niet om u, omdat gij niet „aangenaam“ zoudt zijn voor Mij. Maar uw gebed is voor Mij niet aangenaam. Ge moet niet om het goede, om afwending van het oordeel bidden voor een (kerk-)volk, dat zich van Zijn booze wegen niet bekeert.

In zulk „verbidden“ kon Jeremia struikelen. En Mozes, En Samuël.

Maar in zulk voorbidden struikelt onze Heere Jezus Christus niet. Hem hóort de Vader wel altijd. Maar Hij bindt den Vader niet altijd. Hij bidt altoos het zuivere reukwerk der gebeden. Hij bidt altoos een gebed, dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt. Dus bidt Hij nooit om „zeggen“ voor een (kerk-)volk, dat de bekeering tot God hardnekkig weigert. Maar wel bidt Hij de oordeelen Gods los van den troon-der-genade. Dat deed Hij reeds in de dagen Zijns vleesches in den heiligen vloek: „Uit u worde geen vrucht meer in der eeuwigheid“ (Matth. 21:19). Daarvan moeten wij bidden, ook vóórbidden, leeren.

In scherp en teeder onderscheiden bij de Schrift.

Niet in elke situatie bidden om „zeggen“, om het goede, om afwending van het oordeel voor iedereen.

Uw hart hááste zich niet om een woord voort te brengen voor den Almachtige (Pred. 5:1).

Er zijn er ook in het Nieuwe verbond, voor wie men niet bidden zal: „namelijk daar God zoodanigen zondaren de zonden niet wil vergeven, maar geeft hen over in hun onboetvaardigheid tot het einde toe, doordien zij het middel tot de boetvaardigheid, hetwelk Christus' offerande is, en de overtuiging van den Heiligen Geest verwerpen en tegenstaan.“ (1 Joh. 5:16 met de kantteekening.)

Men kan zelfs niet ieder huisbezoek eindigen met gebed.

Wijsheid uit het Woord en teedere pastorale zorg zal ook met de gebeden voorzichtig zijn. D. E. C.

²⁾ Uitgave Uitg.-Mij. Holland, Amsterdam, 1940.

³⁾ „Pourtant nous condamnons les assemblées de la Papauté, veu que la pure vérité de Dieu en est bannie, esquelles les Sacramens sont corrompus, abastardis, falsifiés, ou aneantis du tout, et esquelles toutes superstitions et idolatries ont la vogue. Nous tenons doncques que tous ceux qui s'y meslent en telz actes et y communiquent, se separant et retranchant du corps de Jesus Christ“. A.w., p. 116, 118.

⁴⁾ „Toutesfois pource qu'il reste encore quelque petite trace d'Eglise en la Papauté, et mesme que la substance du Baptême y est demeurée: loinet que l'efficace et vertu du Baptême ne despend de celui qui l'administre, nous confessons ceux qui y sont baptisés n'avoir besoing d'un second baptême. Cependant à cause des corruptions qui y sont, on n'y peut presenter les enfans sans se polluer“. A.w., p. 118.

nens worden mocht, terugleidt tot het liberalisme; dat U door een applausje voor een raid als van dezen schermutselaar alleen maar de gereformeerde samenleving ontkracht door dogmatische verzwakking te doen samengaan met kerkpolitieke aanvallen tegen wie uw kerken hadden kunnen helpen bouwen, en met een door-de-knieën-zakken tegenover de „oecumenische“ sprekers, die hun doorbraakplannen klaar hebben, en ondanks alle nauwelijks meer overwogen zware klanken van Karl-Barth-den-dogmaticus zich verlieven op Karl-Barth-den-socialist. Ik zie de kerk onder uw handen wegsijpelen, en ik vind het jammer, dat gij met de opstelling van het idool van een „royalen god“ den God der Schriften gaat plaatsen achter een één-dags-constructie-tochtscherm. Ik wilde, dat U eens berouw had van de groote schade, die U toegebracht hebt aan de kerk, en aan het volk, toen u diegenen, die naar de Schrift terug wilden hebt gezegd, dat zij een openbare zonde deden, als zij niet volkomen spraken naar uw zestien puntjes, die geen mensch bij u nog werkelijk geloofte. Ik wilde, dat u een man geweest waart, toen Greijdanus bezwaarschriften gaf inzake een algemeene-genade-formuleetje. En dat u niet met een stel andere dominees met verwaarlozing van schier alle argumenten, die zijn aangevoerd, als een stel hongerige kippen afvloogt op een improvisatieterm van een al te speelschen „veles“. K. S.

Geen wit en geen zwart, II (slot)

Het moge op het eerste gezicht lijken dat ds Vr.'s voorstelling over ware en valsche kerk niet zoo verwerpelijk is, die voorstelling is toch niet houdbaar op grond van de feiten. Het zal trouwens niemand ontgaan zijn, dat zelfs een schijn van bewijs, tot staving van hetgeen beweerd werd, ontbreekt. De Schrift blijft hermetisch gesloten, terwijl ook niet wordt gepoogd, met behulp van de redactie der betreffende artikelen, het goed recht der historische verklaring tenminste aanvaardbaar te maken.

Tot bewijs van mijn verwerping dezer voorstelling neem ik het volgende.

I. In zijn geschrift: „De aanbidding van de Nederlandsche Geloofsbelijdenis aan den koning van Spanje in 1561“¹⁾ schrijft dr J. C. H. de Pater: „Juist om eens en voorgoed te doen uitkomen, hoe ver de Calvinisten in de Nederlanden verwijderd waren van de Wederdoopers, had Guido de Brès de opstelling van de Geloofsbelijdenis ter hand genomen“ (a.w., p. 12). Daarin lees ik ook: „Het openlijk verzet tegen de overheid zou de Calvinisten op één lijn brengen met de Wederdoopers en er was geen secte, waarvan de predikant een hartgrondiger afkeer had dan van deze“ (a.w., p. 11).

Men zou dus ook, historisch interpreterend, kunnen zeggen, dat de belijdenis op dit punt een uitspraak deed in het conflict met de Wederdoopers. Een gedachte die wellicht t.a.v. art. 33 vruchtbaar zou kunnen werken!!

II. In „De Nederlandsche Belijdenisgeschriften“²⁾ een werk, samengesteld door prof. dr J. N. Bakhuizen van den Brink, is naast den Franschen tekst van onze geloofsbelijdenis afgedrukt de, eveneens Fransche, tekst van de z.g.n. Confessio Gallicana, die dateert van 1559. (De onze van 1561). In art. 28 van deze Confessio Gallicana worden met name de pauselijke vergaderingen verworpen³⁾; in ons art. 29, dat daarmee gedeeltelijk overeenkomt, wordt echter met geen woord naar Rome verwezen. Van deze Conf. Gall. zegt de schrijver: „..... welker inhoud men moet kennen om een juiste waardeering der Nederlandsche te kunnen verkrijgen“ (a.w., p. 39).

Dat art. 28 spreekt ook nog over den Doop, bedienend in de Roomsche kerk, en zegt daarvan, dat, aangezien de kracht en de waarheid van den Doop niet afhangen van degenen die den Doop bedient, degenen die in die kerk gedoopt zijn geen tweeden Doop noodig hebben. Vanwege de „corruptions“ die er zijn, kan men er de kinderen niet aanbieden zonder zich te bevleken.⁴⁾

Daartegenover staat, dat het eerste deel van ons art. 29 te vergelijken valt met art. 27 van de Conf. Gall.; er is hier frappante, in sommige zinsdeelen zelfs letterlijke, overeenkomst. Dat geldt trouwens voor vele andere artikelen evenzeer.

Dat moet toch leiden tot de conclusie, dat de Brès bewust heeft willen vermijden zich in zijn formulering te binden aan één bepaald verschijningsvorm van de valsche kerk. Slechts in één geval in de art. 27-29 is te merken in welke situatie de Brès de belijdenis opstelde, nl. in het slot van art. 28. De Brès zegt immers, dat het de taak is der geloovigen zich te voegen bij „deze heilige vergadering“, ook in dat geval, dat de Magistraten en plakaten der prinszen daar tegen waren etc. M.a.w. dat moet onder alle omstandigheden.

III. Dat de Brès zeer beslist een exclusieven afweer van Rome heeft willen vermijden, bewijst — ten overvloede — de redactie der artikelen.

Art. 27 spreekt immers over de 7000 onder Achab, die hun knieën voor Baäl niet gebogen hebben. In art. 29 kan iedereen lezen: „aangezien alle secten, die heden ten dage in de wereld zijn, zich met den naam der Kerk bedekken“. En wat verder: „maar wij zeggen, dat men het lichaam en de gemeenschap der ware Kerk onderscheiden zal van alle secten, welke zeggen, dat zij de Kerk zijn“.

Het gaat dus om „geloofsgemeenschappen“, die zich aandienen als Kerk, maar, naar het oordeel van de Brès, niet anders dan secten zijn. Hij ziet niet slechts Rome en eventueel de Wederdoopers, hij spreekt over „alle secten“; dat zijn er dus niet weinig. Een merkwaardige omschrijving als de Brès alleen maar de pretentie van Rome had willen afwijzen.

IV. Bij den Franschen tekst van de N.G.B. zijn ook Schriftplaatsen vermeld. Het is niet noodig ze alle te vermelden; een paar moet ik toch noemen. Bij art. 28 staan o.m. opgegeven: Hand. 4:17, waarin het conflict tusschen ware en valsche kerk scherp tot uitdrukking komt en dat ondanks de niet te loochenen teekenen (vs 16); Hand. 17:7, toenend de kwade practijken der valsche kerk; Hand. 18:13, idem; Openb. 17:2, over de groote hoer.

Bij art. 29 o.m.: Openb. 2:9, de Joden een synagoge des satans; voorts Rom. 9:6; 2 Tim. 2:18-20; Efese 2:20; Gal. 1:8; Joh. 8:47; 10:14; 17:20. Nu liet ik de genoemde plaatsen uit het O.T. nog maar geheel buiten beschouwing. Deze tekstplaatsen toonen voldoende aan dat de Brès uit de Schrift geleerd heeft dat er een ware kerk is en wat haar toekomst is. En hij heeft ook geweten dat tot den jongsten dag toe die kerk zal vervolgd worden en uiteindelijk verhoord worden haar publieken eeredienst uit te oefenen. Openb. 11:1-13. En dáárom ook is het zoo ontzaglijk belangrijk te weten waar de ware kerk vergaderd.

In Hand. 2 wordt door Christus zelf openlijk betuigd waar Hij Zijn Kerk vergadert, niet in de „officiële“ kerk. Men herleze de Pinkster-meditatie van prof. Holwerda in dit blad. Na het verhoor van Petrus en Johannes voor den Raad, had de gansche gemeente en zie, weer het duidelijke teken, dat Christus dáár Zijn Kerk vergaderde.

De belijdenis durft het wel aan, getrouw de Schrift nasprekend, te zeggen waar óf valsche, wit óf zwart. En door het Woord Gods „kan men zekerlijk de ware Kerk kennen“.

Nu geloof ik wel, dat niet iedereen even gemakkelijk terugkeert tot de eenvoudige taal der belijdenis. In de jaren vlak voor den oorlog was de hoogste wijsheid die me op de J.V. werd ingelepeld: de Gereformeerde Kerken de meest zuivere openbaring van het Lichaam van Christus. Dat kon ook zeer gemakkelijk: de belijdenis leerden we lezen door een bril van „gangbare meeningen“, we leerden echter niet nauwkeurig na te gaan dat, wát we beleiden, aldus door de Schrift geleerd werd. En dat tekort gaat zich vandaag bloedig wreken. Want velen hebben er dagelijks moeite mee in alles wat over de belijdenis wordt beweerd „Wahrheit und Dichtung“ te onderscheiden. Als men maar weer eens getrouw de Schrift ging bestudeeren en controleeren of de belijdenis wel waarlijk in éiken zin conform de Schrift is. Dat is geen onmogelijke eisch: de Schrift is niet voor een select gezelschap van theologen en theologanten, maar voor U en voor mij, en evenzoo de belijdenis.

Als de geloovigen maar weer eens begonnen met den Heidelberger te leeren, met alle aangegeven Schriftplaatsen erbij, dan zou de winst al enorm zijn. Heel wat dusgenaamde „problemen“ zouden als sneeuw voor de zon verdwijnen. En wat een kracht voor het persoonlijk geloofsleven.

Voor de kinderen zou die leering niet minder nuttig zijn, ook voor de toekomst. Want wie weet hoe lang wij nog de weelde hebben van publieken eeredienst, ambtelijken arbeid en catechetisch onderricht? De antichrist zit misschien eerder op zijn troon dan wij, ongeloovig-naief, dikwijls denken.

En aldus verrijkt in kennis zouden allerlei beschouwingen en theorieën niet langer meer door enkelen behoeven weerlegd te worden. En dát zou betekenen, dat „De Reformatie“ weer eens zijn ondertitel kon waar maken. De ontwikkeling van het gereformeerde leven is maar traag, noodgedwongen. Want er moet hard gestreden worden om te behouden wat wij hebben, temeer waar er velen zijn, die zich in volle overtuiging Gereformeerd noemen, die pogen ons te doen verliezen hetgeen wij hebben of weer verkregen hebben sinds de vrijmaking.

Al mag de Vreugdenhil dan nog zoo goed-bedoelend zijn, ik zie hem toch assisteren bij die pogingen. Met zijn verhaspeling van de belijdenistaal zal hij zijn strijd tegen den wereldraad niet lang kunnen volhouden; opportunisme kan in den strijd der geesten nooit lang stand houden.

Ik ben echter belangstellend te vernemen, hoe hij de juistheid van zijn standpunt der pluriformiteit denkt te bewijzen. (Wat mij betreft mag hij zijn bewijsoverlevering in „De Reformatie“, opdat een ieder kan meeleven).

Helaas moet ik vreezen negatie van de uitgebrachte bezwaren of omzelen van de essentieele punten.

Ik zing graag IN en MET de Kerk van onzen Heere Jezus Christus: Nu stap ik RUSTIG aan, 'k betreed een effen baan.

Maar steeds wordt de rust wreed verstoord, want velen staan langs den weg om er hun obstakels op te werpen en mij, geestelijk, den nek te doen breken.

Maar: 'k zal Hem met blijde klanken, in Zijn VERGAADRING danken, wanneer Zijn gunst mij heeft gered, en mij heeft geleerd: het is toch WIT of ZWART.

Maracaibo (Venezuela). Drs J. M. ZINKSTOK.

¹⁾ Uitgave Uitg. Onderneming Reformatorische Stemmen, 's-Gravenhage-Rotterdam.